

Zondag 27: De doop van baby's

Vraag 72:

Is dat waterbad dan de afwassing van de zonden zelf?

Antwoord:

Nee, want alleen het bloed van Jezus Christus en de Heilige Geest reinigen ons van alle zonden.

Vraag 73:

Waarom noemt de Heilige Geest de doop dan het bad van de wedergeboorte en de afwassing van de zonden?

Antwoord:

God zegt dat niet zonder dringende reden. Want Hij wil ons daarmee leren, dat onze zonden door het bloed en de Geest van Jezus Christus weggenomen worden, evenals de onreinheid van het lichaam door het water.

Maar vooral wil Hij ons door dit goddelijk pand en teken ervan verzekeren, dat wij even werkelijk van onze zonden geestelijk gewassen zijn, als ons lichaam met het water gewassen wordt.

Vraag 74:

Moeten ook de kleine kinderen gedoopt worden?

Antwoord:

Ja, want de kinderen horen evengoed als de volwassenen bij Gods verbond en bij zijn gemeente.

Ook worden aan hen evenals aan de volwassenen, door het bloed van Christus, de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, die het geloof werkt, beloofd.

Daarom moeten zij door de doop, als teken van het verbond,

bij de christelijke kerk ingelijfd en van de kinderen van de ongelovigen onderscheiden worden.

In het oude verbond gebeurde dat door de besnijdenis;

in het nieuwe verbond is in plaats daarvan de doop ingesteld.

1 Baptisten en gereformeerden

Anders dan gereformeerden moeten baptisten niks hebben van de kinderdoop; zij kiezen voor de volwassendoop.

In een bepaald opzicht hebben baptisten gelijk. In het Nieuwe Testament staat geen opdracht om kinderen te dopen, zoals in het Oude Testament wel een opdracht staat om jongetjes te besnijden. Ook staan in het Nieuwe Testament geen teksten die afdoende duidelijk maken: toen werden er baby's gedoopt. Verder hebben baptisten gelijk als ze zeggen dat er een noodzakelijk verband bestaat tussen doop en geloof; de doop is dus niet los verkrijgbaar. In punt 4 ga ik hierop in.

Daarom is het begrijpelijk dat christenen soms moeite hebben met de kinderdoop en alleen volwassenen willen dopen. Die christenen moeten we dan ook niet verketteren. Daarom is het ook terecht dat onze gereformeerde kerken geduld hebben met kerkleden die moeite hebben met de kinderdoop. Het is waar: dat klopt niet met de keus die wij als kerk voor de kinderdoop gemaakt hebben, maar we dulden het als kerkleden daar soms anders tegenaan kijken.

In andere opzichten hebben baptisten ook weer ongelijk. Zij maken ten onrechte een tegenstelling tussen oude verbond en nieuwe verbond. Vroeger werden wel jongetjes besneden, maar volgens hen was dat iets uiterlijks en zegt dat gebruik niks over het dopen van kinderen. Op deze manier maken baptisten het verschil tussen het oude en nieuwe verbond te groot. Het oude verbond kende op dit punt namelijk twee fases: je werd als baby-jongen besneden, maar daar moest later de besnijdenis van het hart op volgen. Die hoefde niet direct aanwezig te zijn, maar uiteindelijk moest je ook als Israëliet wel gaan geloven. Twee fases dus. De besnijdenis op zichzelf was niet genoeg. Baptisten erkennen deze fases niet en accepteren die ook niet voor de doop. Als je gedoopt wordt, moet er volgens hen direct sprake zijn van geloof; daarom mogen alleen volwassen gedoopt worden, want alleen bij hen kan geloof en doop samengaan.

Tot zover het verschil tussen baptisten en gereformeerden. Toch zou het niet goed zijn in een preek over de doop van baby's je telkens tegenover de baptisten te profileren. Allereerst is het nooit opbouwend je tegen de ander af te zetten. Dat krijgt gauw de kleur van: de ander is slecht en jij bent goed. Als gevolg hiervan stel je je zomaar arrogant op en ben je onkritisch tegenover jezelf. Bovendien is zo'n negatieve houding ook niet terecht. Want bij alle verschillen hebben we gemeenschappelijk dat we ons verbonden weten met Christus en dat we het Woord van God als maatstaf nemen voor ons denken en handelen. Om dit alles is het beter nu positief in te gaan op het dopen van baby's.

2 De doop van baby's is vanzelfsprekend

Dit zeggen gereformeerden gezien het oude verbond uit de tijd van Abraham. God heeft toen tegen hem gezegd: 'Abraham, Ik sluit mijn verbond met jou én met je kinderen.' Het verbond gold dus de gelovigen én wie uit die gelovigen geboren werden. En God heeft daarbij een teken gegeven: de besnijdenis op de achtste dag. Daarbij vloeide bloed. Daarmee werd uitgesproken: eigenlijk heeft zo'n baby de doodstraf verdiend, want wij hebben als mensen letterlijk alles verbeurd. Toch nam God genoegen met enkele bloeddruppels, omdat Christus het beslissende offer zou brengen door zijn bloed te laten vloeien. Dat betekent: horen bij het verbond is geen automatisme: het is een gunst van God.

Nu is de vraag: is het nieuwe verbond hierin gelijk aan het oude? Sommigen zien een fundamenteel verschil, afgaande op Marcus 16:16: 'Wie gelooft en gedoopt is zal worden gered'. Daarin komt toch duidelijk uit dat mensen eerst moeten geloven en dan pas gedoopt (mogen) worden? Dat staat inderdaad in deze tekst. Maar gereformeerden reageren hierop: dat is typisch voor een zendingssituatie; dan heb je met volwassenen te maken en in hun geval geldt inderdaad: eerst geloven.

Gereformeerden zien een eenheid tussen het oude en nieuwe verbond. Als God bij deze overgang dingen anders wil, geeft Hij daarvoor opdrachten of maakt Hij die verandering op een andere manier duidelijk. Zo weten we van de dienst in de tempel dat die door Christus overbodig is geworden; dat heeft God duidelijk gemaakt door bij het sterven van Christus het gordijn in de tempel van boven naar beneden te laten scheuren. Wij hoeven ons ook niet meer te houden aan het verschil tussen rein en onrein eten; dat heeft God duidelijk gemaakt door dat visioen aan Petrus: daarin zag hij reine en onreine dieren, maar hij kreeg opdracht zonder onderscheid daarvan te eten.

En wat ons onderwerp betreft: nergens staat in het Nieuwe Testament een aanwijzing dat God in de positie van de kinderen een verandering heeft aangebracht. Integendeel: Christus heeft kinderen omhelsd en gezegend. En Petrus heeft in zijn toespraak op de pinksterdag gezegd: 'Voor u is de belofte en voor uw kinderen' (Handelingen 2), en daarbij sloot hij duidelijk aan bij de taal van Genesis 17. Verder heten de kinderen volgens 1 Korintiërs 7:14 'geheiligd in Christus'. Ten slotte wordt in Kolossenzen 2:11 de doop aangeduid als de Christus-besnijdenis.

Daarom is het veelzeggend dat in Handelingen 16 tweemaal gezegd wordt dat iemand in Filippi gedoopt werd met haar/zijn hele huis. Dat gaat dan over Lydia (vs.14-15) en een cipier (vs.33-34). Natuurlijk wordt van hen beiden gezegd dat ze geloofden, maar als gevolg daarvan wordt dan hun hele huis gedoopt, en dat is de Bijbel altijd de aanduiding van het complete gezin, inclusief kinderen en zelfs slaven. Ook van Stefanus wordt in 1 Korintiërs 1:16 gezegd dat hij gedoopt werd met z'n gezin.

Het is waar: in geen van deze gevallen wordt met zoveel woorden vermeld dat daarbij ook sprake was van kinderen. Maar het zou wel erg toevallig zijn dat in al die gevallen kinderen ontbraken. En als geen kinderen bedoeld werden, had dat er apart bij gezegd moeten worden, want nogmaals: 'zijn hele huis' betekent in de Bijbel per definitie ook de kinderen.

Om dit alles is het dopen van baby's volgens gereformeerd begrip vanzelfsprekend. Ze zijn partij van Gods verbond, ze zijn verbonden met Christus, ze zijn lid van de kerk. In de lijn van het oude verbond hoort daar dan het sacrament, in dit geval de doop bij, als een bekrachtiging van Gods boodschap: 'Jij hoort erbij!'

Dat is van betekenis voor de kerkdiensten. Soms kunnen volwassenen zich ergeren aan de kinderen in de kerk. Ze zijn immers nog al eens onrustig en draaien heel wat af, waardoor de volwassenen soms afgeleid worden. Daarom is het belangrijk dat wij als volwassenen er goed van doordrongen zijn: 'Het zijn Góds kinderen; ze horen er helemaal bij. Dus hebben ze ook in de diensten een wettige plek.'

Dit alles heeft ook betekenis voor onze doopleden. Soms kun je van hen het kritische geluid horen: 'Ik heb helemaal niet om m'n doop gevraagd. Het waren m'n ouders die mij hebben laten dopen. Dus val mij daar niet mee lastig.' Laat ik dit tegen hen zeggen: 'Jullie ouders konden niet anders, want ze hadden de boodschap van God opgevangen: ze horen erbij, waarom het sacrament ook voor hen is. Daarom wilden je ouders ook niet anders dan jou laten dopen.' Daar komt nog het volgende bij:

3 De doop van baby's betekent een voorrecht

Op zich lijkt de doop helemaal niet indrukwekkend. Er wordt wat water op het voorhoofd van de baby gesprengd; er worden een paar woorden gesproken. En dat is het dan. Op grond daarvan zou je inderdaad kunnen vragen: 'Wat heb je daar jaren later aan?' Heel veel, want wat is nou het mooie van de doop? Dat God als eerste je leven binnen is gekomen.

Dat kan duidelijk zijn: als baby heb je nog niks in te brengen. Het enige dat je kunt is: drinken, huilen en slapen. En toch zegt God tegen zo'n kind: 'Jij mag mijn kind zijn. Ik wil jouw God zijn.' Een geweldig voorrecht.

Als wij de eerste moesten zijn, als wij het initiatief zouden moeten nemen om bij God in een goed blaadje te komen, zou dat verschrikkelijk zijn. Dat is al zo in een gezin. Stel dat je ouders pas van jou houden als jij lief bent. Dan moet je je uiterste best doen om lief gevonden te worden, maar je beseft meteen: het is nooit goed genoeg; ze hebben altijd wel wat aan te merken. Zo is het ook bij God: als jij jezelf bij God in de gunst moet werken door je goede daden, zou je nooit rust kennen maar altijd onzeker blijven: 'Zou Hij wel van me houden?'

Gelukkig neemt God het initiatief. Al voor je geboorte is Hij bij jou betrokken. Je hoeft nog helemaal niks te presteren; je hoeft zelfs niet aan Hem te vragen: 'Wilt u alstublieft mijn Vader zijn?' Vóór dat alles aan staat Hij al met open armen voor je klaar.

Dat is geweldig bemoedigend. Allereerst voor jongeren. Die hebben soms het idee: 'Niemand houdt van mij.' Ik denk dat zo iets niet klopt; wel is waar: je merkt er soms niks van dat iemand van je houdt; je voelt je soms verloren. Maar bij je doop heeft God het officieel uitgesproken: 'Ik druk jou aan mijn hart. Je mag je zelf nog zo armzalig vinden, voor Mij is dat niet beslissend: je bent mijn kind.'

Dat is ook bemoedigend voor volwassenen. Die kijken soms met veel pijn terug op hun jeugd: 'Wat heb ik eigenlijk meegekregen van m'n ouders?' In het slechtste geval zien ze al terugkijkend een zwart gat. Maar diezelfde ouders hebben je wel laten dopen; zij waren het middel waardoor je een lijn hebt lopen naar God. Daarnaar kijkend is er toch een kleurig beginpunt in je leven.

De doop van baby's geeft niet alleen aan dat God het eerste is in ons leven, maar ook dat er een nauwe band bestaat met Hem. We worden immers gedoopt in de naam van God. In het Nederlands betekent die uitdrukking: in opdracht van. Toen je gedoopt wordt, was dat dus niet op gezag van je ouders of van de kerkenraad. Nee, je bent gedoopt op gezag van Christus. Hij beschikt nu eenmaal over alle macht; daarom heeft Hij er recht op om beslag op ons te leggen.

In het Nieuwe Testament betekent 'dopen in naam van God' nog iets anders: je wordt ondergedompeld in de naam van God. Die naam wordt dus met water vergeleken. Daarmee wordt aangegeven dat de doop je in nauwe verbinding brengt met God. Hij komt met zijn beloften naar je toe.

Allereerst is daar de belofte van de Vader: 'Je mag nog zo nietig en schuldig zijn, Ik noem jou mijn kind. Ik geef jou wat je nodig hebt. Misschien gebeurt er allerlei naars in je leven, maar je kunt er gerust op zijn: je bereikt je bestemming.'

De Zoon belooft: 'Elke dag ga je wel in de fout, maar mijn bloed wast jou schoon. Door Mij is er vergeving voor jou; daardoor zegt de heilige God tegen jou: je gaat vrijuit, je hebt geen schulden meer.'

Ten slotte belooft de Heilige Geest: 'Je slechte innerlijk mag nog altijd als een macht functioneren, Ik zorg ervoor dat je geloof krijgt en een nieuwe geboorte ondergaat. Je blijft vast fouten maken, maar je bent officieel geen zondaar meer, want er is heling in jou werkzaam: mijn kracht.'

Een grootse aanbidding wordt ons hiermee gedaan: als Vader, Zoon en Geest wil God zich helemaal voor ons inzetten. De doop is dus een bewijs van Gods gunst. Die maakt duidelijk hoe schatrijk we zijn: niemand minder dan God zet zich voor ons in! Jij kunt soms denken: 'Wat ben ik eigenlijk waard?' Misschien doen je ouders heel negatief over jou; mogelijk is school of je werk helemaal knudde. Misschien ook heb je moeite met jezelf. Maar via de doop krijg je te horen: niemand minder dan God is ervoor jou: zijn zorg gaat naar jou uit, Hij wil zijn liefde aan jou kwijt, zijn vernieuwende kracht wil in jou werkzaam zijn.

4 De doop van baby's brengt een taak mee

Van de baptisten kunnen we extra leren dat de doop niet los verkrijgbaar is. Als het goed is, is die altijd verbonden met geloof. Dat heeft allereerst betekenis voor ouders. Als zij hun baby laten dopen, is het noodzakelijk dat ze zélf geloven. Niet voor niets waarschuwt het formulier ervoor: je moet je kind niet laten dopen uit bijgeloof. Dat gebeurt ook tegenwoordig nog. Dan wordt de doop als een soort magisch ritueel gezien, als een soort levensverzekering: 'Je weet maar nooit waar dit nog eens goed voor is.'

Je kunt je kind ook laten dopen uit gewoonte: je staat er niet bij stil, want iedereen laat z'n kind dopen; dat hoort erbij als je lid bent van een kerk. Dus: 'Vooruit, ook wij laten onze baby dopen.'

Als je zo uit bijgeloof of gewoonte laat dopen, wordt de kinderdoop heel twijfelachtig, want God heeft het nadrukkelijk gezegd: 'Wie horen bij mijn verbond? De gelóvigen en hun kinderen.' Daarom is het belangrijk dat doopouders aan zelfonderzoek aan: 'Waar sta ik eigenlijk? Loop ik echt wel warm voor Christus? Willen we ons kind werkelijk aan de hand leiden naar Jezus? Staat God centraal in ons leven?' In de lijn dáárvan past het je kind te laten dopen.

Maar als je je kind grootbrengt, dan moet je het wel een christelijke opvoeding geven. Dat houdt een heleboel in. Je moet een voorbeeld zijn voor je kind, op allerlei punten: hoe ga je met je geloof om, hoe kijk je tegen de kerk aan, hoe hanteer je de tv. Je moet ook zelf geregeld met de Bijbel bezig zijn, bidden en naar de kerk gaan. Daarnaast hoort bij geloofsopvoeding dat je je kind leert bidden, hem voorleest, mee naar de kerk neemt, naar een goede school stuurt.

Alleen, dat zijn alleen maar middelen. Het beslissende in de geloofsopvoeding is dit: dat je de liefde van God tastbaar maakt tegenover je kind. En hoe doe je dat? Door respect voor je kind te hebben, voor wat die denkt en voelt. Je neemt de tijd voor hem of haar, je wijst op allerlei terreinen de weg. Via jou moet je kind zicht krijgen op Christus, op zijn barmhartigheid. Dat doe je door met de ander rekening te houden, door mild te zijn, door betrokken te zijn bij wat je kind beweegt en warmte te geven.

Dit zeg ik niet alleen tegen ouders. In het formulier wordt gezegd: 'wij en onze kinderen'. Daarmee wordt aangegeven dat we met elkaar een taak hebben tegenover de kinderen in de kerk, ook als je ongetrouwd bent of geen kinderen hebt.

Geloof en doop horen bij elkaar, hebben we nu gezien. Dat heeft ook betekenis voor wie gedoopt zijn. God is met zijn pracht-aanbod op jou afgekomen. Daarmee staat Hij met open armen voor jou, voor u klaar. Nu is het zaak dat je daar ook op ingaat, dus dat je je laat insluiten door Gods armen.

Er zijn altijd wel kerkmensen die zeggen: 'Dat komt later wel. Nu wil ik m'n eigen zin volgen.' Maar wie zegt dat er een 'later' voor jou komt? Misschien komt er een tijd dat er voor jou geen weg terug is. Bovendien: je kunt het niet maken een keus uit te stellen. Allereerst om God niet: die kun je toch niet laten staan? Het zou ook dom zijn, want juist als je met God leeft, heb je een goed leven.

Daarom moet je je keus voor God niet uitstellen. Vandaag krijg je van God de kans voor Hem te kiezen. Grijp die kans. Dat betekent concreet dat je ja zegt tegen de Vader, de Zoon en de Geest. Doe je dat ook werkelijk, ja zeggen tegen God?

Wat dat precies inhoudt? Als je ja zegt tegen de Vader, ráákt het je dat Hij voor je zorgt en jouw leven leidt; je vertrouwt erop dat Hij je veilig op je bestemming brengt. Zeg je ja tegen de Zoon, dan ervaar je het dat je tekorten niet meer gelden; dan heb je het bevrijdende besef dat je vrijuit gaat bij God. Zeg je ja tegen de Geest, dan geef je Hem de ruimte om in je werkzaam te zijn. Dan gaat je geloof een stempel zetten op je leven, en dan verandert er heel wat: Christus gaat in je leven.

Zo is de doop een oproep tot gehoorzaamheid. Je kunt daar moeilijk over doen, maar passend is dat je graag luistert: 'God heeft zich aan mij gegeven? Dan wil ik me beslist aan God toewijden!' Zo heeft de doop effect in je leven en profiteer je ervan: je weet je gedragen door Vader, Zoon en Geest.